

In het ziekenhuis wordt moedermelk vooral afgekolfd voor baby's die op de afdeling Neonatologie liggen en nog niet aan de borst kunnen of mogen drinken.

Andere redenen om moedermelk af te kolven zijn:

- de moeder gebruikt tijdelijk medicijnen die schadelijk zijn voor de baby
- de moeder heeft een borstvoedingsprobleem en moet tijdelijk kolven tot dit is opgelost

Pasgeborenen en baby's zijn kwetsbaar voor infecties. In het ziekenhuis zijn veel ziekteverwekkers aanwezig. Daarom nemen we alle maatregelen om te voorkomen dat een baby via afgekolfd moedermelk een infectie krijgt.

Er zijn verschillende manieren om af te kolven: met de hand, met een handkolf of met een elektrische kolf. In het ZMC gebruiken we de elektrische kolf Symphony van Medela.

Kolfschema

- Start bij voorkeur binnen 1 uur na de geboorte tot uiterlijk 6 uur na de geboorte met kolven om de melkproductie op gang te brengen.
- In het begin komt er vaak alleen colostrum (enkele druppels).
- Ook al is dit weinig, het stimuleert de melkklier om meer melk te gaan maken.
- Daarna kolf je elke 3 uur. Streef naar minimaal 8 keer per dag, waarvan één keer 's nachts.
- 's Nachts kolven helpt om de melkproductie goed op gang te brengen en in stand te houden.

Voorzorgsmaatregelen

Zowel jij als de verpleegkundige letten op goede handenhygiëne voor en na:

- het kolven
- het klaarzetten van de voeding
- het toedienen van de voeding

Was de handen met water en zeep volgens protocol, of desinfecteer met handenalkohol (hibisol of sterilium) volgens protocol.

Kolfapparaat: Symphony®

De slang is aangesloten op een membraan, waardoor kan het motorische gedeelte niet besmet kan raken met moedermelk. Het apparaat wordt huishoudelijk gereinigd:

- bij elke verontreiniging
- bij ontslag van de kraamvrouw

Kolfaccessoires

- Je krijgt één keer per dag een nieuwe steriele disposable kolfset en een hydrofiele doek.
- De set bestaat uit een borstschild, vacuümklep en slangetje.
- De set is persoonsgebonden.
- Na elke kolfsessie spoel je de set af, droog je deze af en berg je de onderdelen op in de hydrofiele doek.
- De kolfset wordt op kamertemperatuur bewaard.
- Bij elke kolfsessie gebruik je een nieuw steriel disposable flesje.

Werkwijze kolven

Vorbereiding

Verzamel het benodigde materiaal:

- Kolfapparaat
- kolfsetje (maten: M = 24 mm, L = 27 mm)
- eventueel meerdere opvangflesjes

Let op:

- Was of desinfecteer je handen volgens protocol.
- Zet de kolfset in elkaar zonder dat onderdelen verontreinigd raken.
- Zet iets te drinken klaar.
- Sluit de bedgordijnen of gebruik een kamerscherm.
- Zorg voor een comfortabele houding waarbij de melk in het flesje loopt en niet weg lekt.

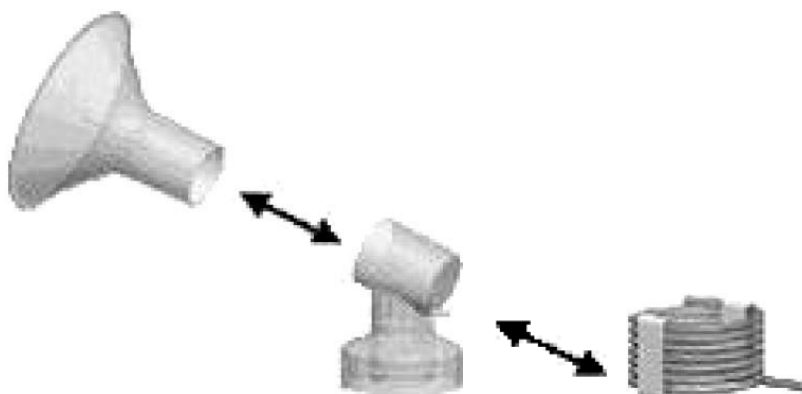
Stimuleren van de toeschietreflex

- Leg warme doeken op de borsten om de melkkanaaltjes te verwijden en de toeschietreflex te bevorderen.
- Kijk naar een foto of video van je baby, of denk aan je baby. Dit stimuleert de melkafgifte.
- Masseer de borsten voor je begint met kolven (zie uitleg kolven met de hand).

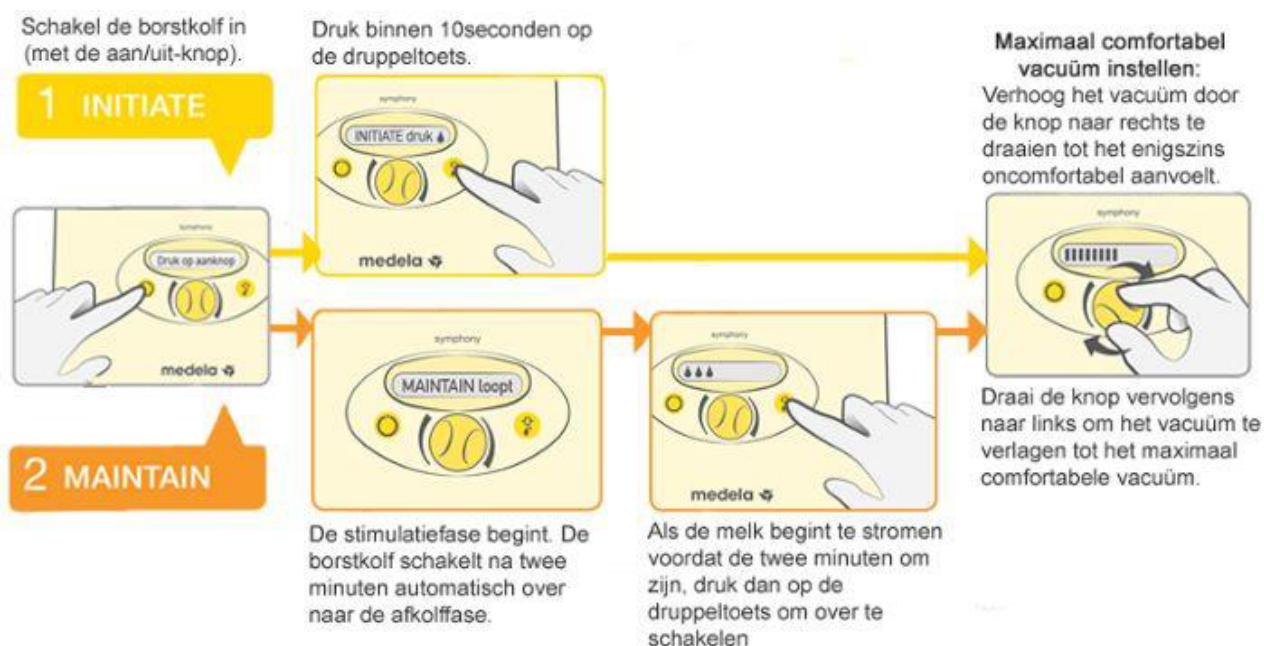
Kolven

- Plaats het borstschild zo dat de tepel precies in het midden zit. Zet daarna het kolfapparaat aan.
- Masseer de borst zo nodig zachtjes tijdens het kolven.
- Pas de zuigkracht van het apparaat aan naar behoefte.
- Hef eerst het vacuüm op voordat je de kolf van de borst haalt.

Monteren van de kolfset

Het instellen van het INITIATE en MAINTAIN programma

Het op gang brengen van de melkproductie met het kolfapparaat

Het Symphony PLUS-programma bestaat uit twee kolfprogramma's:

- **INITIATE-programma:** ondersteunt moeders bij het opstarten van de melkproductie met de borstkolf.
- **MAINTAIN-programma:** helpt de melkproductie verder op te bouwen en stabiel te houden zodra deze op gang is gekomen.

Zolang de melkproductie nog niet volledig op gang en stabiel is, adviseren we 8 tot 12 keer per dag te kolven, waarvan 1 keer 's nachts.

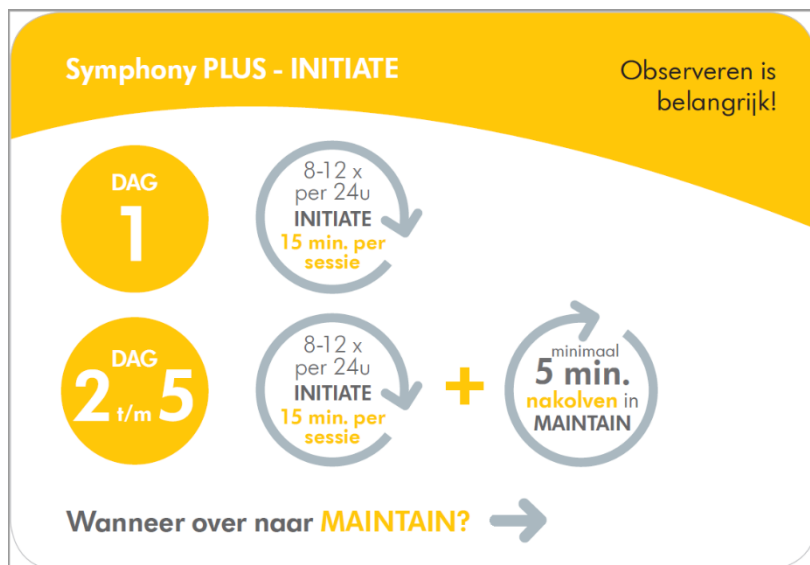
INITIATE-programma

Gebruik dit programma direct na de geboorte:

- Tot je een keer 20 ml hebt afgekolfd, of
- De eerste vijf dagen.
- Is de melkproductie na vijf dagen nog niet op gang gekomen? Schakel dan over naar het MAINTAIN-programma.

Het INITIATE-programma duurt 15 minuten en bevat meerdere pauzes. Maak het programma altijd helemaal af.

Aan het einde verschijnt de melding 'Programma gedaan' op het display. De borstkolf schakelt automatisch uit. Je hoort een muziekje als het programma is afgelopen.

MAINTAIN-programma

Gebruik dit programma zodra de melkproductie goed op gang is gekomen:

- Als je een keer minimaal 20 ml hebt afgekolfd, of
- Vanaf dag zes (afhankelijk van wat het eerst komt).
- Kolf door tot de borst leeg en zacht aanvoelt. Het programma moet je zelf handmatig uitschakelen.

Tip: druk tussentijds op de druppeltoets om opnieuw een toeschietreflex op te wekken. Zo kun je vaak meer melk afkolven.

Wil je de melkproductie versnellen? Kolf dan elk uur. Zodra de productie toeneemt, kun je het kolven afbouwen naar één keer per twee uur en later naar één keer per drie uur.

Er wordt aangeraden om dubbelzijdig te kolven.

De verpleegkundige geeft je per 24 uur twee steriele disposable kolfsetjes.

Heeft je baby aan één borst goed gedronken? Kolf dan alleen de andere borst.

Verzorging na het kolven

- Laat je borsten na het kolven aan de lucht drogen met een druppel moedermelk op de tepels. Dit beschermt de tepels.
- Sluit het flesje af met een deksel.
- Zet op het flesje met moedermelk de naam, datum en tijd.
- Zet de afgekolfde melk in de koelkast:
 - Op de afdelingen Neonatologie en Kind en jongeren plak je een sticker in de eigen kleur(*) op het flesje. De koelkast staat in de gang.
 - Op Verloskunde staat de koelkast op de kamer. Je kunt de melk ook naar de koelkast op de afdeling Neonatologie brengen (als je baby daar opgenomen ligt).

(*) Elk kind krijgt een eigen kleurcode. De dop van het flesje en het naametiket krijgen een kleurstickertje. Je ontvangt deze stickertjes samen met de naametiketten.

Reinigen van de kolfset

Na gebruik van borstschild en vacuümklep:

- Spoel om met koud water om te voorkomen dat eiwitresten vastkleven.
- Was af met afwasmiddel en spoel na met heet water.
- Droog de kolfset en toebehoren goed af met een papieren handdoekje.
- Bewaar de set op kamertemperatuur in een hydrofiele doek.
- Let op: de slang spoel je niet af. Komt er voeding of vocht (condens) in de slang, dan hoeft de set niet vervangen te worden.

Het bewaren van moedermelk

- Zet flesjes met moedermelk direct in de koelkast. Zet op elk flesje de naam van de baby, datum en tijdstip van kolven.
- Moeders die op de kraamafdeling kolven, nemen de afgekolfde melk bij het eerstvolgende bezoek mee naar de Neonatologie of Kind- en jongerenafdeling.
- Moedermelk mag in het ziekenhuis 4 uur op kamertemperatuur bewaard worden en dan met de volgende voeding gegeven worden.
- In het ziekenhuis is moedermelk in de koelkast maximaal 48 uur houdbaar. Daarom moeten flesjes binnen 24 uur naar de Neonatologie of Kind- en jongerenafdeling worden gebracht.
- Voeding ouder dan 48 uur moet volgens ziekenhuisbeleid worden weggegooid.
- Thuis mag moedermelk 3 tot 5 dagen in de koelkast bewaard worden of in de vriezer worden geplaatst.
- Voeg geen nieuwe melk toe aan eerder afgekolfde melk, behalve direct voor toediening.
- Neem afgekolfde voeding mee van huis in een schone koeltas of koelbox. Zie ook: invriezen van moedermelk. Verder gelden dezelfde bovenstaande regels.
- Produceert de moeder meer melk dan de baby drinkt? Dan is 750 tot 1000 ml kolven per dag genoeg. Verdeel de hoeveelheid over het aantal keren dat je kolft.

Invriezen van moedermelk

Moedermelk wordt bij voorkeur in plastic flesjes ingevroren. Zo blijven immuunstoffen, leukocyten en eiwitten beter behouden.

- Zet een afgesloten flesje met deksel, voorzien van naam baby, datum en tijdstip van kolven, direct in de vriezer.
- Schrijf bij het ontdooien de datum en tijd van aanvang ontdooien op het flesje.
- Ontdooide melk mag niet opnieuw ingevroren worden.
- Ontdooide melk is maximaal 24 uur houdbaar vanaf het moment van ontdooien.
- Thuis ingevroren melk voor het ziekenhuis moet vlak voor vertrek in een schone koeltas of koelbox worden geplaatst, liefst met een bevroren koelelement.
- In het ziekenhuis wordt de melk zo snel mogelijk in de vriezer of koelkast gezet.
- Bewaartermijn in de vriezer:
** = 2 weken / *** = ongeveer 6 tot 9 maanden
- Vul het flesje maximaal tot 2 cm onder de rand. Bij uitzetten kan anders het deksel kapot gaan en de melk onbruikbaar worden.
- Ontdooi melk in de koelkast (duurt ongeveer 12 uur). Eventueel kan dit ook onder stromend warm water, maar nooit in de magnetron.

Opwarmen van moedermelk

- Warm moedermelk op in de droge flessenwarmer op de afdeling. Zet de melk maximaal 30 minuten voor toediening in de warmer.
- Een afgesloten flesje kan ook onder stromend water op temperatuur worden gebracht. Begin met koud water en draai de kraan langzaam warmer.
- Eenmaal opgewarmde voeding mag niet opnieuw worden opgewarmd of gebruikt.
- Warmwatersystemen (flessenwarmers met water) zijn ongeschikt. Het water kan een bron van bacteriën zijn.
- Gebruik de magnetron liever niet. Als dit toch gebeurt, kies een lage stand en warm langzaam op om oververhitting en verlies van voedingsstoffen te voorkomen.

Contactgegevens

Lactatiekundigen

- Voor uitgebreid advies kan er doorverwezen worden naar een lactatiekundige. Iedere maandag en donderdag is er een lactatiekundige aanwezig op de afdeling. Op andere dagen kun je vragen stellen aan de kraamverzorgende, verloskundige of verpleegkundige.
- De GGD heeft ook lactatiekundigen. GGD Jeugdgezondheidszorg (075) 651 8340

Afdelingen ZMC

- Gynaecologie/Verloskunde (075) 650 7722
- Neonatologie (075) 650 7190